

Uvodno obraćanje visokog predstavnika i specijalnog predstavnika Evropske unije Valentina Inzka na petoj sjednici Parlamenta za Evropu o uspostavljanju jedinstvenog ekonomskog prostora i pridruživanju EU

Pitanje na kojem bi se trebala zasnivati predstojeća predizborna kampanja

Dame i gospodo,

Jedinstven ekonomski prostor je sastavni dio Ustava BiH, a uspostavljanje jedinstvenog ekonomskog prostora jedan od osnovnih uslova za članstvo u EU, te prioritet procesa stabilizacije i pridruživanja.

U Evropskom partnerstvu detaljno su izloženi koraci kojima bi se građanima BiH olakšao život i rad u različitim dijelovima zemlje, a nakon toga i u različitim dijelovima kontinenta, ako to poželevu. Evropsko partnerstvo također navodi i korake za usmjeravanje komercijalnih i finansijskih sistema u Bosni i

Hercegovini i njihovo usklađivanje sa sistemom EU i to tako da se u isto vrijeme podstaknu investicije i stvaraju nova radna mjesta u zemlji.

Ipak, usljed hronične političke blokade u Bosni i Hercegovini, u posljednje četiri godine je napravljen ograničen napredak u pogledu poduzimanja tih koraka.

Danas je s nama ovdje impresivan tim ekonomskih stručnjaka, kako iz Bosne i Hercegovine, tako i izvan nje, uključujući Renza Daviddi-ja i Joly Dixon-a koji su obojica odigrali ključnu ulogu u provođenju reformi za koje se pokazalo da spadaju u red najdjelotvornijih reformi provedenih u ovoj zemlji tokom posljednje decenije.

Stoga se nadam da ćemo tokom današnje konferencije doći do konkretnih preporuka za uklanjanje barem nekih od prepreka uspostavljanju jedinstvenog ekonomskog prostora. Ovo je hitan zadatak jer je dosadašnji napredak potpuno neadekvatan za zadovoljavanje potreba ljudi u ovoj zemlji.

Glavni razlog za taj nezadovoljavajući napredak leži u činjenici da uspostavljanje jedinstvenog ekonomskog prostora nije bio najveći prioritet političke elite, iako je definitivno prioritet za građane BiH koji žele da rade i imaju bolji standard života.

Podijeljeno tržište kakvo trenutno imamo u Bosni i Hercegovini je direktno odgovorno, odnosno suodgovorno, za nezaposlenost i skandalozno rašireno siromaštvo.

Zbog inertnosti političkih struktura još uvijek imamo različitu (često čak i proturiječnu) regulativu kojom se uređuju uslovi poslovanja i za to vezana administrativna pitanja u različitim djelovima zemlje. Na ovaj način, građanima je osporena mogućnost preseljenja s ciljem poboljšanja mogućnosti za zapošljavanje, investitori se ne ohrabruju da osnuju novi poslovni subjekat, a umanjuje se i tržišna konkurentnost, te su korisnici prisiljeni platiti više

za sve oskudniji izbor proizvoda.

Nedostatak napretka u vezi sa osnivanjem jedinstvenog ekonomskog prostora je krivac za katastrofalni pad Bosne i Hercegovine na međunarodnim ekonomskim ljestvicama. Kao što svi Vi znate, nažalost, po posljednjem rangiranju zemalja u odnosu na to koliko je lako poslovati u njima koje provodi Svjetska banka, Bosna i Hercegovina je stavljena na 116. mjesto; Indeks ekonomskih sloboda je svrstava na 110. mjesto u svijetu, a 39. u Evropi. *Transparency International* je objavio da je Bosna i Hercegovina sa 92. pala na 99. mjesto po uočenoj stopi korumpiranosti, što joj je najgori plasman do sada. Ujedno, to je već drugu godinu za redom čini i najniže rangiranom zemljom u regiji.

Ovi rezultati su zastrašujući.

Ovakvi rezultati direktno proizilaze iz činjenice da je, na žalost, politika u ovoj zemlji, naročito u posljednjih nekoliko godina, zanemarila materijalne interese njenih građana.

Javne debate su se vodile o manje-više svim drugim pitanjima, osim o pitanju ekonomije.

Sve to dešava se u vrijeme kada su građani posebno usredsrijeđeni upravo na ekonomska pitanja – nezaposlenost, nezadovoljavajuće socijalne usluge, nedostatak finansiranja za školstvo, zdravstvo, na činjenicu da kupuju opasne i drugorazredne proizvode.

Ove bolesti su barem jednim dijelom simptomi neuspjeha da se uspostavi jedinstven ekonomski prostor.

Tu moramo da se pitamo da li je ovaj katastrofalan neuspjeh centralna tema predizborne kampanje predstojećih opštih izbora?

Ne, nije.

Ali, morao bi biti.

Ne morate birati

Jedna od zabluda koja nanosi najviše štete, a neki politički lideri su je aktivno zastupali je to da Bosna i Hercegovina može imati ili jedinstveni ekonomski prostor ili dva entiteta, ali ne oboje.

To je očit apsurd.

I jedinstveni ekonomski prostor i dva entiteta su sastavni dijelovi Ustava BiH.

Pripadnicima svih etničkih grupa, svih uzrasta, sa svih geografskih područja i iz svih socijalnih kategorija će biti bolje sa jedinstvenim tržištem, kao što će im biti bolje i ako Bosna i Hercegovina bude brže napredovala na svom putu ka Evropskoj uniji.

Nema ničega u ovom programu ekonomskih reformi što je, koristeći racionalne argumente, moguće predstaviti kao nešto protivno interesima građana.

Bitno je da ova osnovna poruka dođe do građana, pogotovo sada, nekoliko mjeseci prije opštih izbora.

Ne moraju građani birati između sigurnosti i jedinstvenog ekonomskog prostora! Oboje je moguće i potrebno.

Uspostavljanje jedinstvenog ekonomskog prostora će pomoći stvaranju novih radnih mjesta i donijeti beskrajno veći izbor potrošačima. To će, također, pripremiti Bosnu i Hercegovinu za pridruživanje jedinstvenom tržištu EU – istom onom jedinstvenom tržištu koje je poboljšalo uslove života za 500 miliona stanovnika. Bilo bi apsurdno da BiH udje u jedinstveno evropsko tržište, a da kod kuće nema jedinstveno tržište.

To ne predstavlja prijetnju ustavnom uređenju zemlje, njenih entiteta, kantona ili Brčko Distrikta, niti prijetnju kolektivnoj sigurnosti naroda u Bosni i Hercegovini.

Štaviše – taj zajednički ekonomski prostor ojačava tu sigurnost.

Ilustracije radi, tržište lijekova u BiH je bilo potpuno isparčano, što je dovelo do visokih cijena i protuzakonite trgovine.

Srećom, usvajanje Zakona o lijekovima je izmijenilo tu situaciju. Zakon je uredio proizvodnju, testiranje i veleprodaju farmaceutskih proizvoda, propisao uslove za osiguravanje njihovog kvaliteta, sigurnosti i djelotvornosti, te uspostavio jedinstveno tržište lijekova i jedinstvenu agenciju koja ga reguliše.

Kao takav, državni Zakon o lijekovima **ni sa čim** nije ugrozio ustavno uređenje zemlje, ali jeste, na **sve moguće** načine, povećao sigurnost svih onih koji u njoj žive, sigurnost potrošača i pacijenata.

Učiniti BiH sigurnijom i bogatijom

Dakle, ono o čemu danas govorimo je od direktnog značaja za sve ljude u Bosni i Hercegovini. Govorimo o načinima na koje jedinstven ekonomski prostor i proces evropskih integracija u cijelosti ovu zemlju mogu učiniti sigurnijom i bogatijom.

Upravo zbog toga je šokantno da je proces uspostavljanja jedinstvenog ekonomskog prostora u Bosni i Hercegovini zaustavljen.

Uzmimo samo dva primjera: Zakon o obligacionim odnosima i modernizacija sistema bankovne supervizije.

Ovi centralni stubovi funkcionisanja efikasnog jedinstvenog

ekonomskog prostora su prioriteti Evropskog partnerstva koji će donijeti direktnu i značajnu ekonomsku korist građanima BiH.

Međutim, uprkos činjenici da su sve administrativne i zakonodavne pretpostavke stvorene još prije nekoliko godina i uprkos činjenici da bi ovo donijelo korist svim ljudima u BiH, baš kao što je bio slučaj sa Zakonom o lijekovima, te dvije reforme nisu provedene.

To je zato što su u suprotnosti sa političkom vizijom koja je indifirentna u odnosu i razlikuje se od evropske vizije za Bosnu i Hercegovinu.

Činjenica je, međutim, da ova konkurentna vizija ne može ljudima ove zemlje ponuditi sigurnost i blagostanje kakvu evropski put može.

Po mom mišljenju, ovo je pitanje na kojem treba zasnovati predizbornu kampanju za predstojeće izbore. Više ekonomskog sadržaja u predizbornoj kampanji i mnogo više evropskih elemenata – to je moja želja.

Oni koji se protive ovim reformama, trebaju istupiti i otvoreno to kazati.

Još uvijek ima vremena da se usvoji Zakon o obligacionim odnosima i počne sa modernizacijom sistema bankovne supervizije prije izbora. Nadam se da će nakon današnje rasprave, zastupnici u Parlamentu razmotriti mogućnosti da to i ostvare. Ako to učine, učiniće ogromnu uslugu svom izbornom tijelu, svojim biračima, kantonima, entitetima i državi.

Hvala Vam!